

Odisee – Kenniscentrum Gezinswetenschappen

De brede gezinsondersteuning door de bril van impact. Een toekomst voor impactmetingen?

Studiedag op vrijdag 12 mei, in het kader van de Dag van het Gezin

Workshop: impactevaluatie en impactgericht handelen als prioritaire uitdaging

Impact en empowerment van ouders: een
doorlopen traject

Marit De Vroey en Jan Depauw

KdG Academy

Karel de Grote Hogeschool

Programma

- 01 | Impact van vrijwillige inzet capteren
- 02 | Onderzoeksopzet en-doel
- 03 | Verloop
- 04 | Case: impact en empowerment van ouders

Impact van vrijwillige inzet capteren

“**IMPACT** omvat die sociale veranderingen die het gevolg zijn van positieve en negatieve, bedoelde en onbedoelde, en directe en indirecte effecten van sociaalwerkpraktijken. Deze effecten treden op tijdens of na de praktijk, en doen zich voor bovenop en naast wat sowieso plaatsgevonden zou hebben.”

Impact 'meten'

- Toenemende interesse impactmeting gedreven door:
 - Verantwoording naar beleid of subsidiërende overheid.
 - Leren in functie van kwaliteitsverbetering.
- Organisaties zoeken praktische aanpak die beide 'doelen' dekt:
 - ... wringt met eigenheid van sociaalwerkpraktijken: onzekerheid, complexiteit en reflectie.
 - ... laat ons *samen* zoeken naar geschikte meetinstrumenten.
- In welzijn is empowerment een kernbegrip. Wie zicht wil krijgen op de impact van vrijwilligers in de begeleiding en ondersteuning van mensen in kwetsbare posities is mogelijk gebaat bij het meten van (evolutie in) empowerment.

Empowerment op individueel niveau: psychologisch empowerment

INTRA-PERSOONLIJK:

motivatie, geloof in eigen kracht en kunnen

INTER-PERSOONLIJK:

bewustzijn van mogelijkheden in de omgeving (oa netwerk) en de vaardigheden om deze te benutten

GEDRAGSCOMPONENT:

betrokkenheid en participatie bij de gemeenschap

Oorspronkelijke onderzoeksopzet en -doel

2.1 Onderzoeksdoel

- Met medewerking van betrokkenen een instrument ontwikkelen dat (1) de impact meet van vrijwilligerswerk met maatschappelijk kwetsbaren, en (2) aangeeft wat verklarende factoren daarin zijn.

2.2 Projectpartners

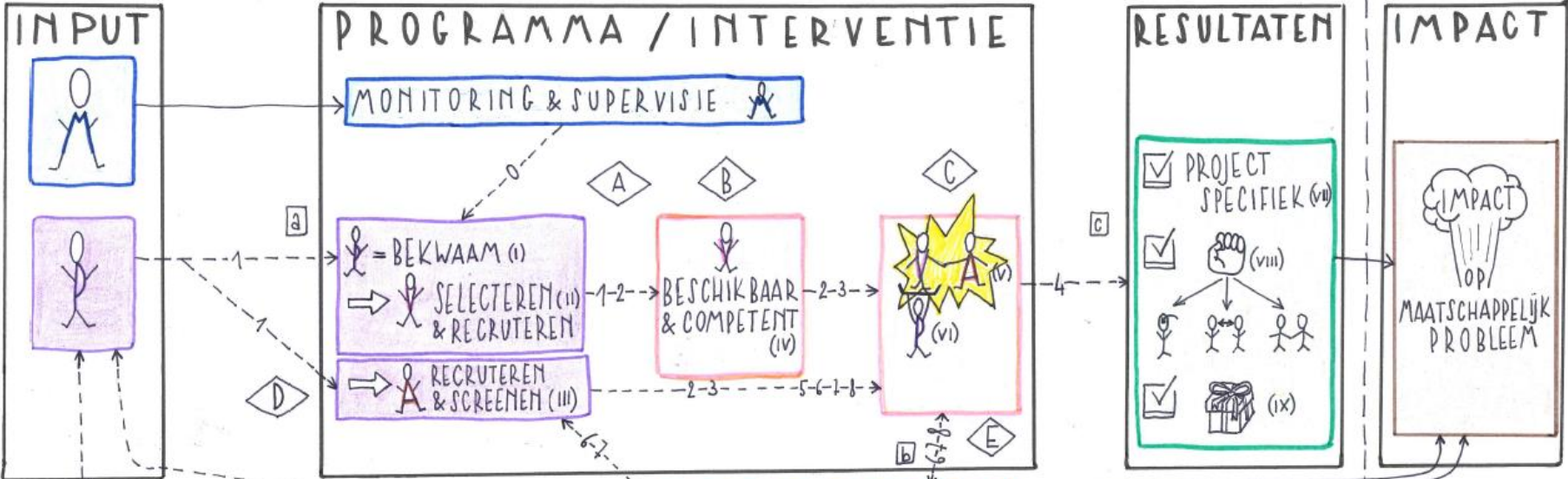
- Samen Inburgeren (Filet Divers).
 - Budgetgidsen SAAMO.
 - Kompanjon.
-
- 2 andere partnerorganisaties haakten af in de loop van het traject omwille van corona.

2.3 werkveldverkenning & kader

- De onderzoekers verdiepen zich in de geselecteerde casussen.
- Vanuit een waarderende kijk (deel-) werking van de organisatie beschrijven.
- Op basis van gesprekken en 'grijze literatuur': missie- en visieteksten, interne evaluaties, jaarverslagen, ... opmaak programmatheorie... die dan co-creatief vorm kreeg.

Programmatheorie

- De gezamenlijke opmaak van een programmatheorie maakt een **co-creatieve aanpak** mogelijk.
- **Programmatheorieën** zijn samengesteld uit een ‘veranderingstheorie’ (‘theory of change’) en een ‘handelingstheorie’ (‘theory of action’).
 - Een **handelingstheorie** omvat een omschrijving van de praktijk vanuit het perspectief van diegenen die vorm geven aan de praktijk (professionals, gebruikers, beleidsmakers, academici...).
 - De **veranderingstheorieën** omvatten de nagestreefde veranderingen en een set aan verklaringen die aantonen hoe de praktijk de verandering kan realiseren.
- Via een programmatheorie krijgen deelnemers de kernelementen in sociaalwerkpraktijken duidelijk omschreven en **verbinden** ze aangetoonde **impact, werkzame principes, mechanismen, en praktijk-en ervaringskennis met in literatuur aanwezige evidentie.**

LEGENDE

MANAGEMENT	PROFESSIONELE COACH
VRIJWILLIGERS	AANVRAGERS
GEMEENSCHAP	
--- SPECIFIEKE INTERVENTIE MODI	
— GEEN SPECIFIEKE INTERVENTIE MODI	
A VOORONDERSTELLING	a ACHTERLIGGENDE IDEE/RATIO
1 ACTIE/INTERVENTIE	(i) INDICATOR

Verloop

Start vanuit gevalideerde meetschaal

- In opdracht van ArmenTeKort Meetschaal Buddy-Empowerment (MBE) ontwikkeld.
- Validatie MBE uitgevoerd door Prof. Sven De Maeyer, Universiteit Antwerpen.
- Resulteerde in een gevalideerde meetschaal van 25 items voor empowerment met zes deelcomponenten.
- Maakt het mogelijk om een geldige en betrouwbare meting van (evolutie in) psychologisch empowerment uit te voeren.

KENNIS

EMPOWERMENT MEETBAAR GEMAAKT

© ArmenTeKort vzw

📅 september 15, 2020

1. zelfvertrouwen

- A1 [problemen krijgen mij niet klein]
- A2 [als ik iets wil bereiken, kan ik het bereiken]
- A3 [wanneer het nodig is, durf ik onbekende mensen aanspreken]
- A6 [ik durf op mezelf te vertrouwen.]
- A7 [ik geloof dat ik dingen kan]

2. zelfbeeld

- B3 [ik weet waar ik goed in ben]
- B5 [ik ben evenveel waard als een ander]
- B9 [ik kan iets betekenen voor iemand anders]
- B10 [er zijn dingen waar ik trots op ben]

3. locus of control

Conclusie: geen betrouwbare meetschaal

4. perspectief

- D1 [ik kijk positief naar de toekomst]
- D3 [ik onderneem acties om mijn doelen te bereiken]
- D4 [ik weet wat ik wil in mijn leven]
- D5 [ik heb elke dag voldoende bezigheden]

5. vertrouwen

Conclusie: geen betrouwbare meetschaal

6. verbondenheid

- F3 [Ik kan mijn ervaringen delen met anderen.]
- F6 [ik voel me verbonden met andere mensen]
- F8 [er zijn mensen die altijd voor me klaar staan]
- F9 [er zijn mensen die ik echt als vriend beschouw]

7. kritisch bewustzijn

- G5 [ik weet waar ik met mijn vragen terecht kan]
- G6 [ik durf om hulp vragen]
- G8 [ik zie kansen voor mezelf in deze maatschappij]
- G9 [ik zoek eerst informatie voordat ik iets beslis]

8. horizonverbreding

Conclusie: geen betrouwbare meetschaal

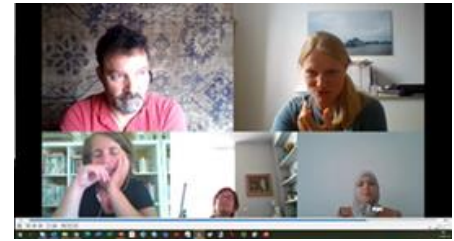
9. betrokkenheid

- I1 [de mensen in mijn buurt kennen mij]
- I2 [de mensen rondom mij vinden mij ok]
- I6 [ik mag zijn wie ik ben in deze samenleving]
- I8 [ik heb het gevoel dat ik ergens bij hoor]

10. participatie

Conclusie: geen betrouwbare meetschaal

Idee van 'meten' losgelaten

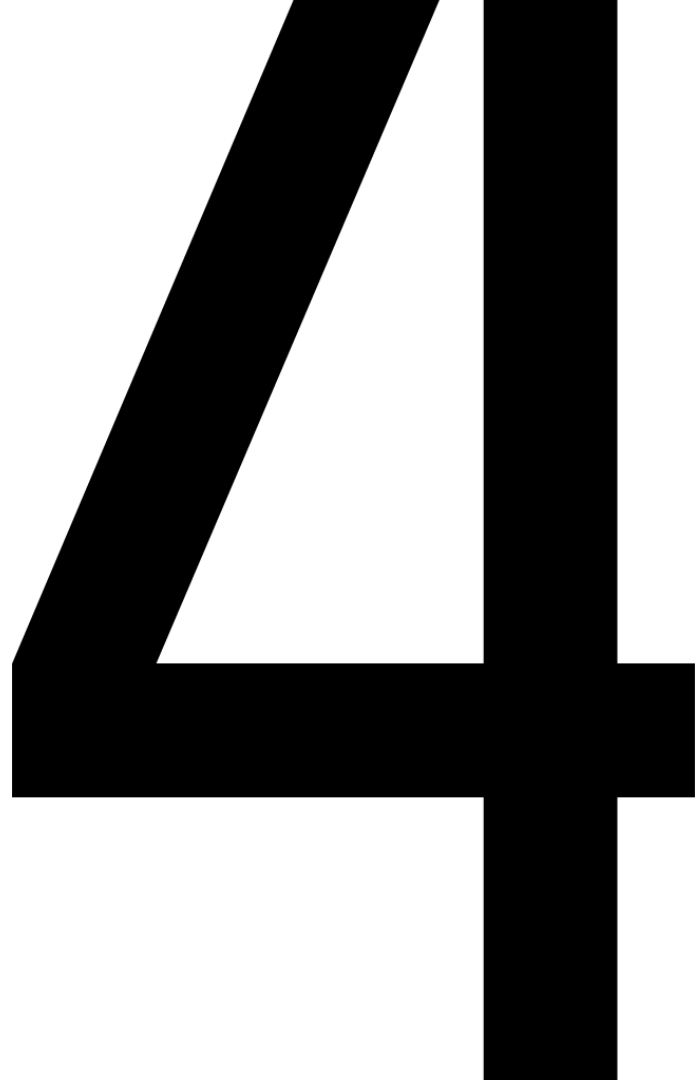

- Op basis van de voorstelling van de programmatheorie en de keuze voor een meet evaluatie-instrument dat inzicht biedt in werkzame mechanismen, werd een evaluatiemethode op maat uitgewerkt die bestaat uit een combinatie van
- Méthode d' Analyse en Groupe (MAG),
- Most Significant Change én
- het kader van psychologisch empowerment zoals gehanteerd bij de opmaak van de MBE.

“**IMPACTEVALUATIE** houdt in dat op onderbouwde en systematische manier nagegaan wordt of en hoe bepaalde effecten gegenereerd worden via de praktijk, en of deze al dan niet op (on)bedoelde wijze bijdragen aan de beoogde impact.”

SESSIE KOMPANJON VZW

10 juni 2022 - Herberg Macharius, Gent

Een mooie groep

Deelnemers:

- 1 vader, 2 moeders
- 3 coaches, waarvan 1 coördinator
- 2 studenten

Onderzoekers:

- Jan (leidt sessie)
- Marit (noteert en koppelt terug)

kompanjon vzw

Gent | Antwerpen | Destelbergen | Merelbeke

Werkwijze

- Kennismakingsronde: het verhaal of de anekdote
- Keuze van verhaal
- Verhaal
- Vragen naar verheldering
- Vrije discussie
- MIDDAGPAUZE – onderzoekers verwerken data in voorlopige analyse
- Aftoetsen analyse
- Ervaringen koppelen aan theoretisch kader/analyse.
- Evaluatie

kompanjon vzw
Gent | Antwerpen | Destelbergen | Merelbeke

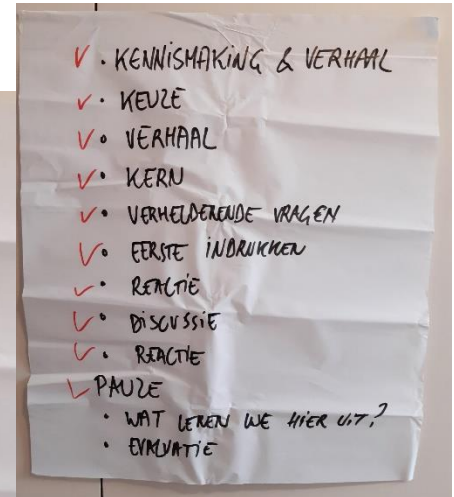
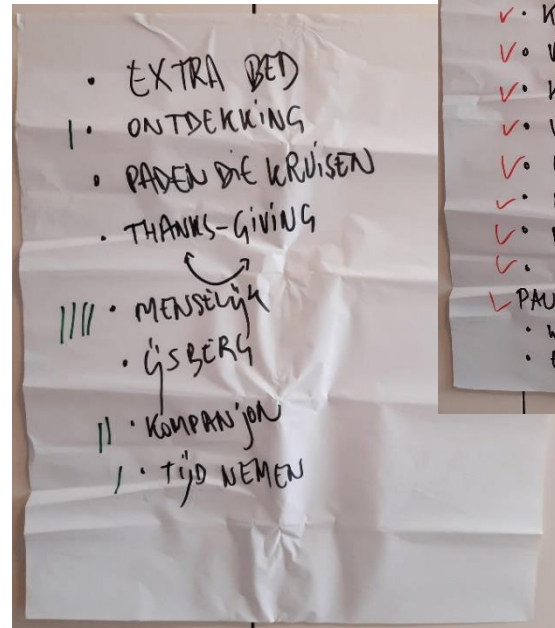

Kennismakingsronde: het verhaal

Keuze van verhaal

35min

- Kennismaking: *Wie ben je en wat is jouw relatie is met Kompanjon?*
- Verhalen: *Wat kan Kompanjon betekenen in iemand zijn of haar leven?*
- Keuze verhaal: titel 'menselijk'

Inzoomen op verhaal 'menselijk'

60min.

- Moeder vertelt het verhaal uitgebreider, groep luistert.
- Kern voor moeder: 'Heel veel steun aan coach, voor alles terecht, zonder oordeel, zonder me te hoeven schamen.'
- Bij de daarop volgende reacties en discussie vindt de 'kruisbestuiving' plaats. Er wordt inhoudelijk doorgedaan op het verhaal met aanvullingen en reflecties vanuit verschillende perspectieven (student, coach, andere ouders).

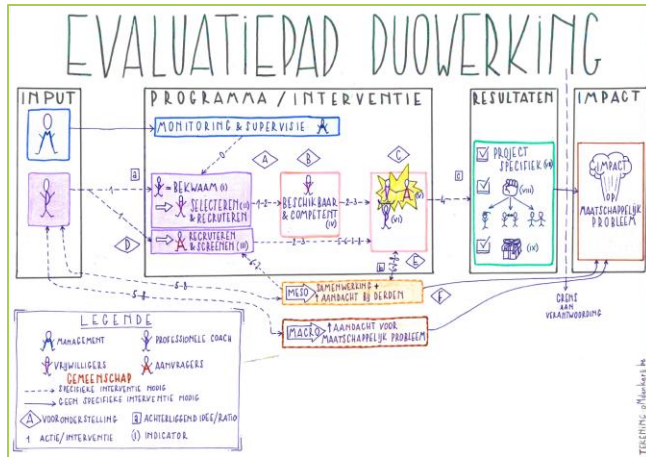

ontvangen
familie leuk vinden vragen
meer energie niet vanzelfsprekend
gemotiveerd voor kinderen
verademing niet alleen stap voor stap
durven vragen moeilijke tijd
kinderen niet iedereen durft
als student wil je
eerste angst openstaan als ouder
meer dan studiebegeleiding
openstellen als student eerlijk bij start stap
ziekte kracht van ouder
open kijk goede mensen
herkenbaar c'est psychologique
oplossingen

Pauze

- Informeel moment voor de deelnemers
- Onderzoekers analyseren aan de hand van:

Empowerment op individueel niveau: psychologisch empowerment

INTRA-PERSONLIJK:
motivatie, geloof in eigen kracht en kunnen

INTER-PERSONLIJK:
bewustzijn van mogelijkheden in de omgeving (of netwerk) en de vaardigheden om deze te benutten

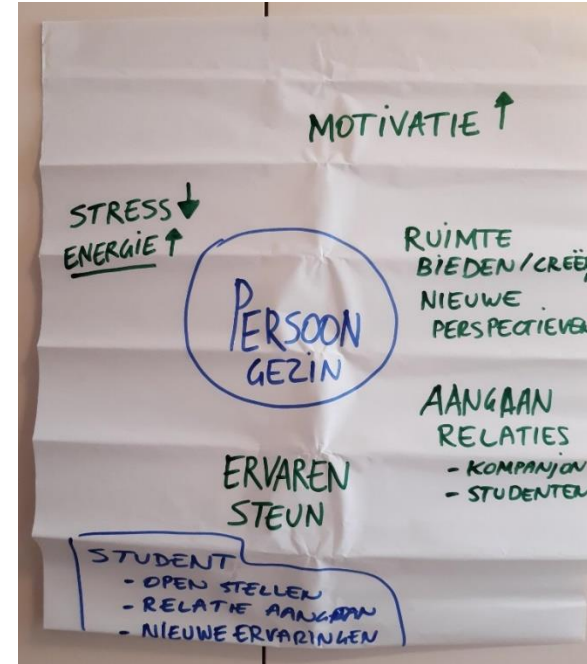
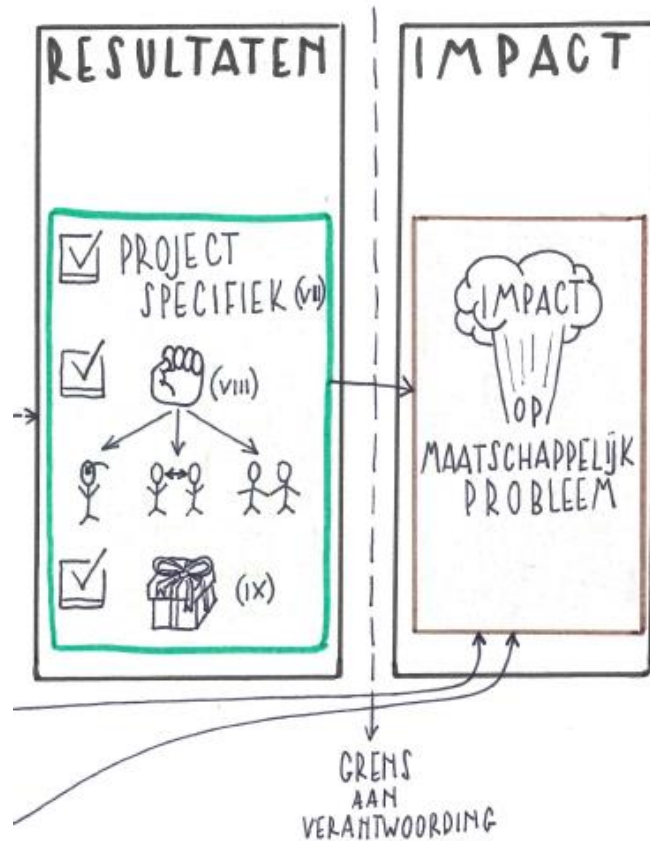
GEDRAGSCOMPONENT:
betrokkenheid en participatie bij de gemeenschap

Deel 2: analyse en vooruitblik

50min

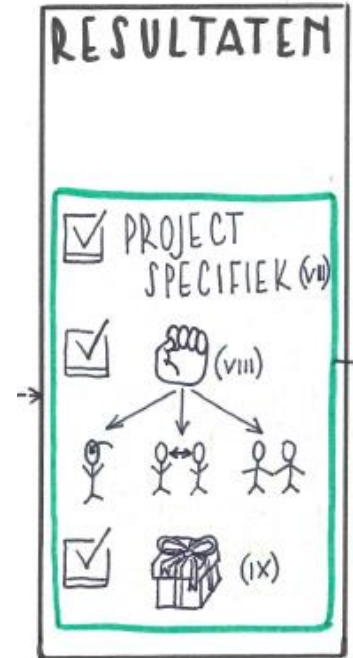
- Analyse empowerment en projectspecifieke resultaten
- Analyse werkzame factoren
- Praktische perspectieven
- Evaluatie en afronding

Analyse empowerment

PROJECTSPECIFIEK: schoolresultaten

- Gaat goede richting uit met schoolresultaten en studeerhouding, maar werd niet als eerste of spontaan benoemd.

INTRA-PERSONLIJK:

motivatie, geloof in eigen kracht en kunnen

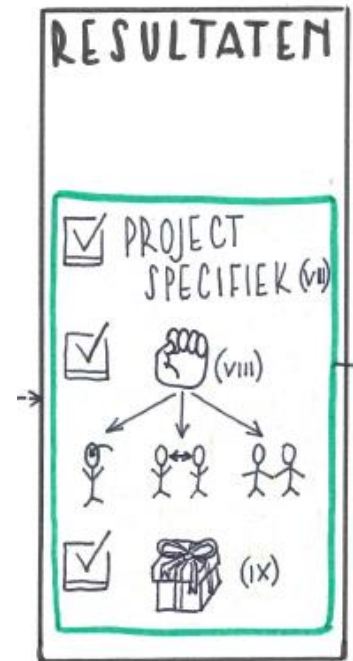
- Ouders

Minder stress en meer energie. Er komt ruimte vrij voor mezelf. Terug energie om kinderen op fijne manier in bed te stoppen 's avonds.

Initiële spanning iemand toe te laten binnen gezin ebt snel weg. Zeker wanneer kinderen het fijn vinden dat student komt. Ervaren steun van zowel coaches als studenten zorgt ervoor dat motivatie stijgt. Evolutie in durven open stellen.

- Studenten en coaches

Blik en kennis verruimt. Groeien ook.

INTER-PERSONLIJK:

bewustzijn van mogelijkheden in de omgeving (oa netwerk) en de vaardigheden om deze te benutten

- Ouders en gezin

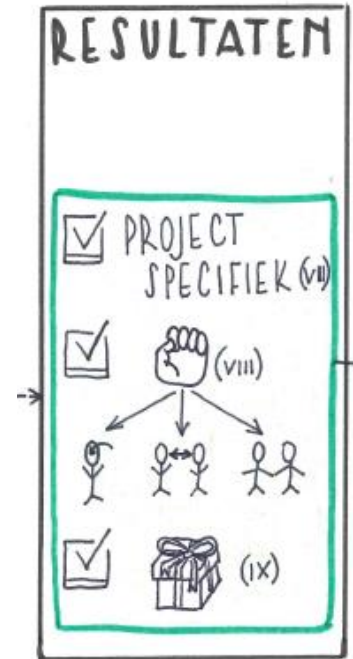
Opstart niet gemakkelijk, drempel om hulp toe te laten.
Verschuiving doorheen traject.

Evolutie in het durven aangaan van (kortdurende) relaties met wisselende studenten.

Ervaren van steun van studenten en coaches, ik sta er niet alleen voor.

- Studenten

Nieuwe ervaringen relaties aangaan

GEDRAGSCOMPONENT:

betrokkenheid en participatie bij de gemeenschap

- Ouders en gezin

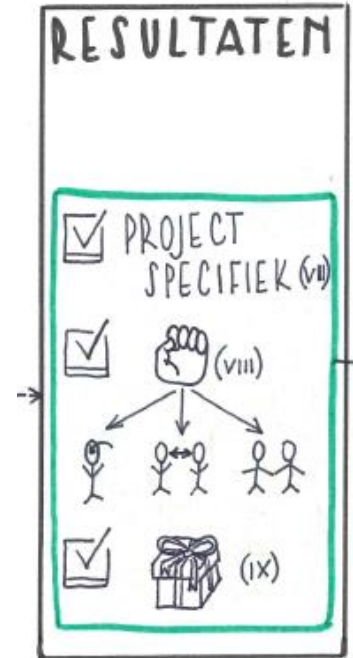
Verruiming leefwereld: Er komt ruimte vrij, bijvoorbeeld voor opleiding (ouder) of nieuwe hobby (kind)

Als gezin leren omgaan verschillende studenten: waarde en houding delen van 'soms klikt het, soms niet, maar dat is geen erg'.

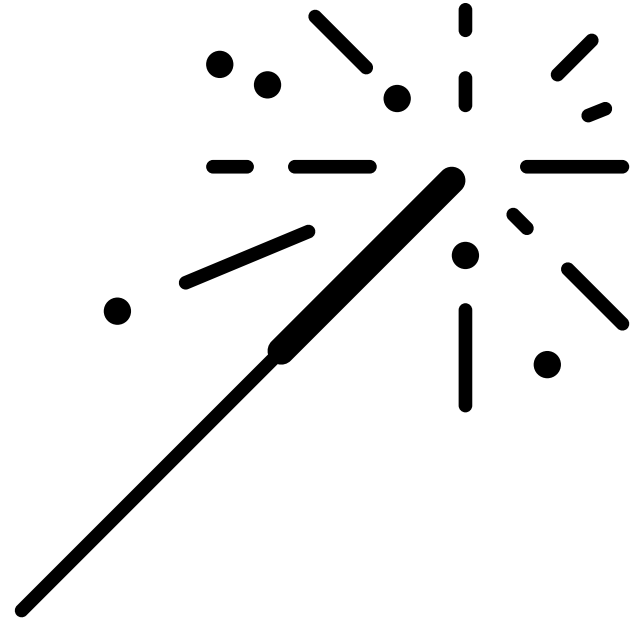
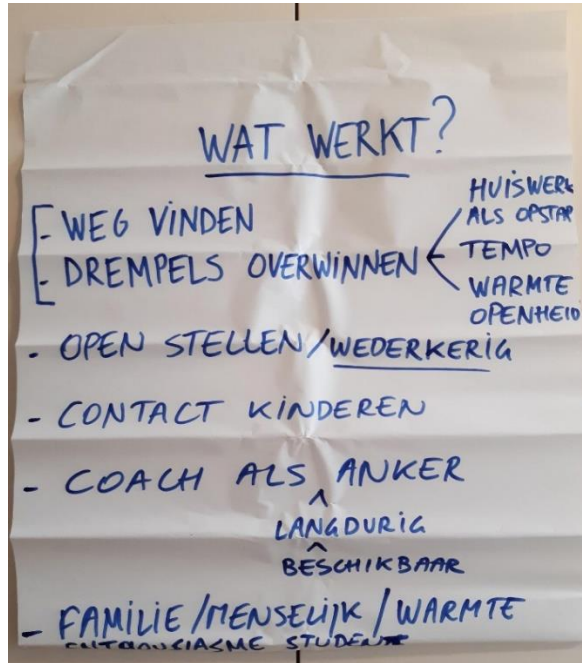
Aangaan van uiteenlopende relaties, uitbreiding netwerk, 'familie'

- Studenten

Nieuwe ervaringen, andere thuissituaties

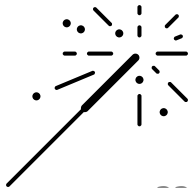

Analyse 'Wat werkt!?'

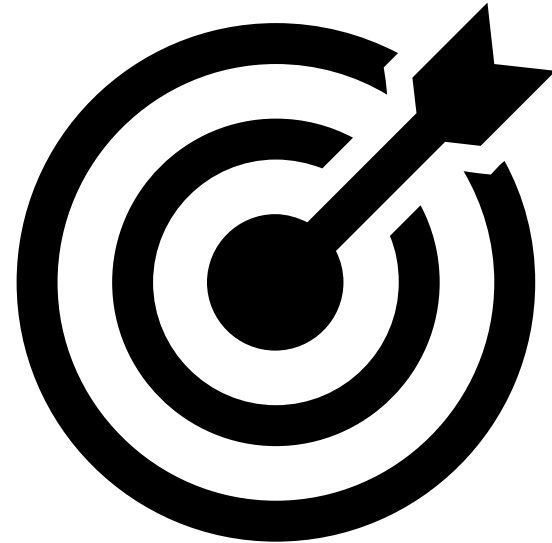
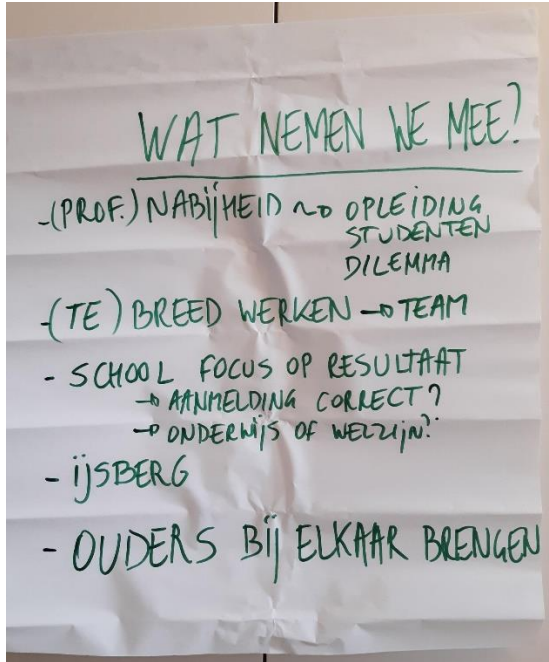

Voorwaarden/ wat werkt?

1. Opstart is niet gemakkelijk, drempel. **Huiswerk als 'opstap'** opent de deur, motiveert ouders om toch deel te nemen.
2. **Houding en nabijheid** zorgt voor 'klik': warme en open houding, aanwezig zijn, niet beoordelen, beschikbaar zijn, tijd vrij maken,... 'Kom als mens in huis, kom als jezelf'
3. **Tempo** van de ouders volgen, niet bruskeren. Start met huiswerk, geleidelijk aan meer.
4. **Wederkerigheid** in open houding: ook ouders en kinderen stellen zich open op 'goed ontvangen opdat studenten kunnen groeien als mens'
5. **Enthousiasme** van student en goeie klik met **kinderen** is belangrijke sleutel, motiveert ouders
6. Sterke hechting met **coaches**: langdurig aanwezig en heel beschikbaar

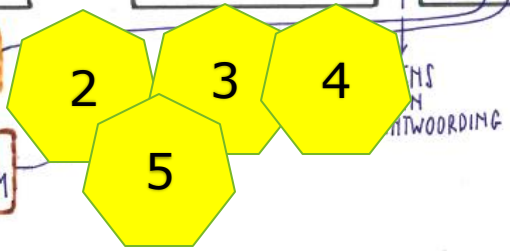
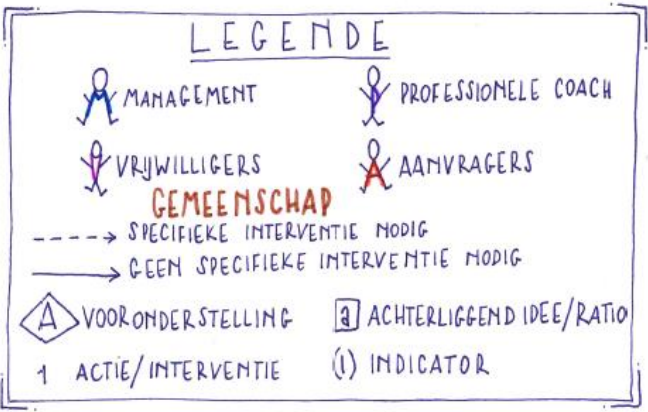
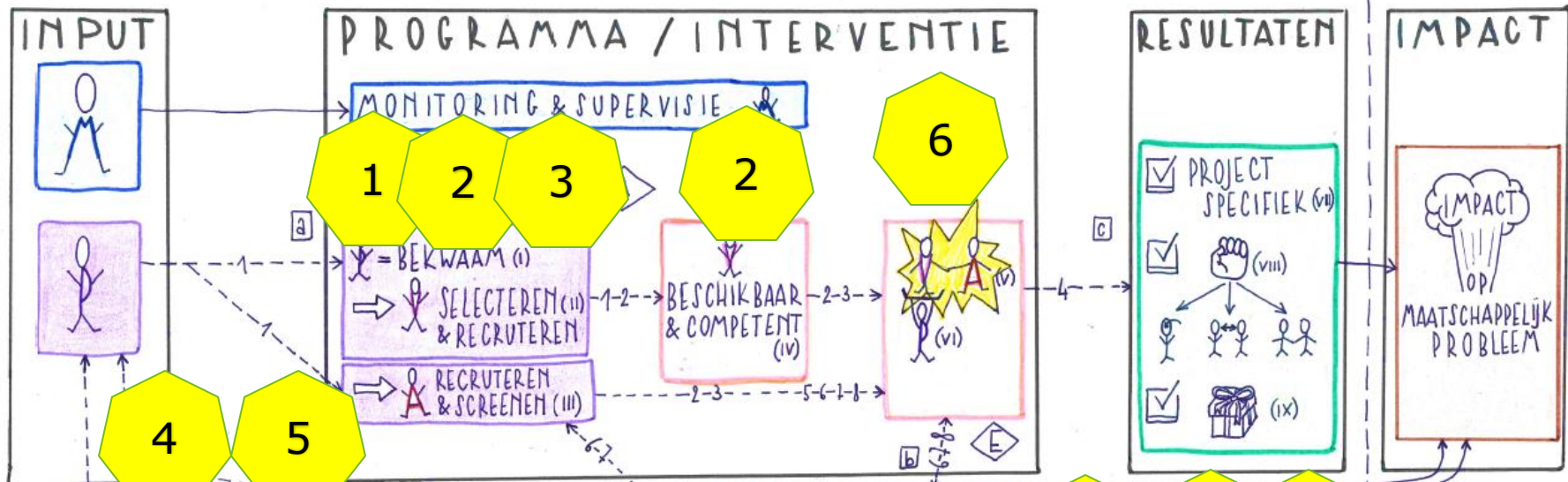
Praktische perspectieven

Aandachtspunten

- 1. Behoud wat goed is:** Gezinnen benoemen de warme, langdurige **relatie** tussen gezin en coach als belangrijke factor. Enthousiasmeert, motiveert. Coaches zelf geven aan hier energie uit te halen, beschermende factor tegen burn-out.
- 2. Dilemma student** tussen afstand aangeleerd in opleiding en nabijheid zoals vorm gegeven in Kompanjon. Afstemmen bij recrutering en opleiding.
- 3. (te) breed werken:** bekijken met team hoe we kunnen afbakenen tov andere diensten en omgaan met structurele problemen.
4. Aanmelding **onderwijs of welzijn?** Plafond van capaciteit. Meestal via scholen en dan meestal focus op schoolresultaten maar ambitie ligt ruimer. Interne discussie voeren over 'onderwijs' of 'welzijn' en wat dit impliceert voor aanmeldingen.
5. Metafoor **ijsberg** meenemen bij profilering
- 6. Groepswerking:** ouders bij elkaar brengen

Evaluatie en afronding

Enkele uitspraken:

- Delen van kijk brengt wat teweeg
- Interessant om in gesprek te gaan met mensen
- Bijgeleerd
- Appreciatie voor inzet
- Aanvankelijk weerstand en schrik, ook voor wat het zou zijn voor ouders
- Nieuwe energie voor werking
- De moeite

Marit De Vroey

Onderzoekscentrum Sociale Inclusie
Lector

Welzijn en Gezondheidszorg
Opleiding PB Orthopedagogie-Toegepaste Jeugdcriminologie

+ 32 479 37 93 01
marit.devroey@kdg.be

Jan Depauw

Onderzoekscentrum Sociale Inclusie
Lector Sociaal Werk Onderzoek

Welzijn en Gezondheidszorg
Opleiding Sociaal Werk

+32 3 613 12 11
+32 479 73 11 03
jan.depauw@kdg.be